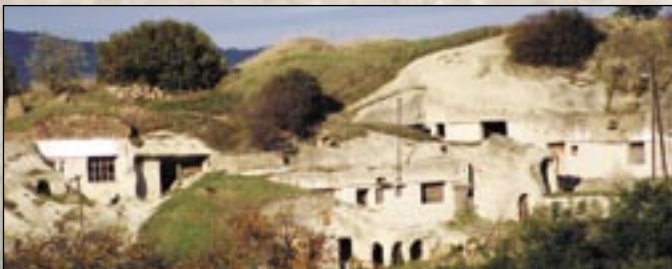

1552). Kopie najbardziej charakterystycznych fragmentów tego sufitu można zobaczyć także w kościele.

W okolicy góry Dóc, leżącej na terenie gminy Noszvaj, na wschodzie osady, na dwóch skałach znajduje się 5 nisz kamiennego ula. Na północ z drogi prowadzącej do Szomolyi, na zbiegu Góry Pipis (Pipis-hegy) znajdują się kolejne 2 nisze na ścianie skalnej nad starym mostem kamiennym na potoku Kania (Kánya).

Na północ od Noszvaj, w malowniczym krajobrazie opasanym w koło górami i lasami, w dolinie potoku Kania (Kánya) leży **Síkfőkút**, ulubione miejsce wycieczkowe. Turystyczne warunki osady i służące wypoczynkowi wpłynęły na powstanie w latach 1930 Egerskiego Związku Turystów. W tym czasie również wybudowano Dom Turysty, który od tej pory wiele razy został poddany przebudowom i wtedy nadano ostateczny kształt górnego jeziora. Dzisiaj Noszvaj i Síkfőkút zostały połączone i ponad sto domów weekendowych i wypoczynkowych jest do dyspozycji turystów i gości. Wyruszając z Síkfőkút wzdłuż zielonej trasy turystycznej dochodzimy do jeziora Attila, a później do Studni Zamkowej (Várkút), leżącej u podnóża Zamkowej Góry (Várhegy, 669 m wysokości). Stąd wypływa potok Kani (Kánya). Historia tego źródła sięga daleko w przeszłość, bowiem nad nim na szczycie góry można ujrzeć szaniec średniowiecznego systemu fortyfikacji obronnych (z późnej epoki ążu- wczesnej epoki żelaza, kultury kyjatycznej). (Szaniec – rodzaj ziemnej fortyfikacji połowej składającej z dwóch podstawowych elementów: ziemnego wału i fosy.)

W centrum wioski wznosi się Szczyt Imány (Imány-tető), na który możemy dotrzeć łatwym spacerem wyruszając od ulicy Bartók Béla, znajdującej się naprzeciwko kościoła kalwińskiego. Ze szczytu otwiera się wspaniała panorama na Noszvaj. Na południowym zboczu pagórka warto zobaczyć olbrzymi kamienny **pomnik przedstawiający Wielkie Węgy**.

Kolonja twórców pod nazwą Jaskinie Kamiennego Wilka – Dziura Pocema

Punkt informacyjny pod nazwą „Bukkaljai Kő-út” (Droga Kamienia u podnóża Gór Bukowych) – Eger, w Fellner-tömbbelső (w podwórzu bloku Fellner)

bukkaljai.info.hu

Urząd Burmistrza; Adres: Noszvaj, Kossuth Lajos út 1.
Tel./fax: +36 36/463-055 • www.noszvaj.hu

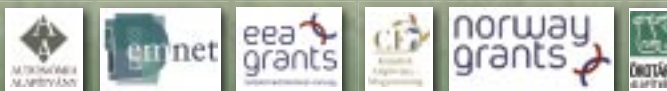

1. Pałac de la Motte i jego park	5. Kamienny ul – Góra Pipis
2. Pałac i Krypta Galassy'ego	6. Síkfőkút
3. Kolonia twórców Jaskinie Kamiennego Wilka (Pocem)	7. Pomnik przedstawiający Wielkie Węgy
4. Kamienny ul – Góra Dóc (Pocem)	

Zdjęcia: **Havasi Norbert, Klein Dávid**

Przygotował: Kaptárkó Természettudományi és Kulturális Egyesület z finansowaniem Norwég Civil Támogatási Alap

www.kaptarko.hu

Noszvaj

Kościół Kalwiński w Noszvaj

Noszvaj leży 10 km od Egeru, na południowym zboczu Gór Bukowych, u podnóża Góry Zamku (Várhegy), w dolinie potoku Kania (Kánya). Pierwsze wzmianki o wiosce pochodzą z roku 1248 pod nazwą Nozuey. Wioska była własnością egerskiego biskupstwa do roku 1457, kiedy to biskup Rozgonyi Péter ofiarował Noszvaj zakonnikom kartuzjanom w zamian za co otrzymał wioskę Felsőtárkány i Bükkzsérc. W czasie oblężenia Egeru w roku 1552 Turcy zupełnie spalili wioskę. Pod koniec panowania

tureckiego, około roku 1680 wieś przeszła na własność egerskiego tureckiego handlarza, który z tego powodu przybrał nazwisko Noszvaj Ferenc. W roku 1782 wioska dostała się w posiadanie baronowej Vécsey Anny (wdowy Almásy'ego Antala) i jej drugiego męża, markiza francuskiego pochodzenia, pułkownika cesarskiego de la Motte. Ostatnia przebudowa pałacu De la Motte w stylu prostego rokoka jest związana z ich nazwiskiem. Budowę pałacu zaczął Szepessy Sámuel między 1775 a 1779 rokiem, ale z powodu zadłużenia nie zdołał jej zakończyć. Po śmierci markiza de la Motte w roku 1800 budynek w drodze dziedziczenia przechodzi na 5 dzieci Vécsey Anny z jej pierwszego małżeństwa i został we władaniu rodziny Almásy'ego aż do roku 1852, gdy egerski handlowiec Steinhauser István go zakupił. Porzez małżeństwo córki Steinhausera, pałac dostał się we władanie rodziny Galassy'ego. Budynek będący dziś pod ochroną zabytków odnowiono między 1958 a 1960 rokiem. Pałac otacza 9 hektarowy angielski park,

Pałac de la Motte

Rząd piwnic w Noszvaj

w którym możemy podziwiać nadzwyczajne gatunki drzew i ozdobne krzewy, np: cis, dąb szypułkowy „Fastigiata” i magnolia.

Pałac Galassy'ego budowany w roku 1900 w stylu późno eklektycznym znajdujący się między Noszvajem i Szomolyą, który spłonął w roku 1953 ale w roku 1959 odbudowano go i uczyniono zeń dom czasowy. Po drugiej stronie drogi, na wschód od budynku, w zboczu pagórka mieści się drążona w tufie krypta Galassy'ego.

Osada jest nieodłącznym elementem historycznego egerskiego regionu winiarskiego. Okolice Noszvaj uważane są za jeden z najlepiej uprawianych obszarów winiarskich w okolicy Egeru. Wioska jest dumna z dwóch znanych winiarstw: jedną jest posiadłość rodziny Thummera, gdzie mieści się ponad stuletni, dworski system piwnic o pow. 2000 m², który poszerzono w roku 2004 o dalsze 2200 m². Druga to będący pod ochroną zabytków dom gospodarzy hrabiowskiej rodziny Almásy'ego (piwnica i spichlerz) wybudowany w roku 1790. Stare piwnice winiarskie mieszkańcy do dnia dzisiejszego używają do celów gospodarczych. Piwnice te znajdują się w różnych częściach wioski. Te należące do bogatszych gospodarzy znajdują się na początku ulicy Szomolyai, w dwóch rzędach, podczas gdy będące własnością uboższych znajdują się w zachodnim i wschodnim zboczu pagórka Nagyimányi.

W południowo-wschodniej części wioski znajdują się wydrążone w tufie mieszkania jaskiniowe. Obszar zajądający się w bezpośrednim sąsiedztwie wzgórza nazywano w minionych wiekach Obszarem Kamiennego Wilka (Farkas-kő-dűlő). Jego nazwa z XX wieku to Pocem albo Dziura Pocema (Pocem-lyuk). Dziś mieszkania jaskiniowe, z nielicznymi wyjątkami są niezamieszkałe, natomiast w jego dużej części działa kolonia twórców pod nazwą Jaskinie Kamiennego Wilka (Farkaskői Barlangok). W części Pocem lyuk, w której znajdują się mieszkania jaskiniowe jest jedna nisza ula kamiennego.

Większość domów mieszkalnych osady, będących pod ochroną zabytków strzeże tradycje lokalnego budownictwa ludowego: przy

Część Dziury Pocema

ulicy Alkotmány pod num 10., przy ul. Kossuth Lajos pod num 78., przy ulicy Deák Ferenc pod num 20. i przy ulicy Deák Ferenc pod num 40., gdzie znajduje się Dom Gospodarza (Gazdaház) inaczej zwany Domem Regionalnym (Tájház), w którym jest wystawa odzwierciedlająca warunki mieszkaniowe końca XVII wieku, przedstawia przedmioty użytkowe wytworzone własnoręcznie przez mieszkańców wioski, ukazujące ich talent i zręczność. W domu gospodarza i na jego dziedzińcu organizowane są liczne wiejskie imprezy. Z tej okazji w dwóch piecach domu regionalnego przygotowywane są regionalne smakołyki a pod koniec sierpnia, z okazji Dnia Śliwki reprezentowane są tu fortele gotowania powidła śliwkowego.

Według pisemnych dokumentów w osadzie już w roku 1248 stał jeden mały kościół w stylu romańskim, który w drugiej połowie XVI wieku stał się kościołem kalwińskim. Niezależny kościół działał tu już od roku 1596. Dawny kościół z czasów Árpáda (wódz węgierski, protoplasta dynastii Arpadów) w roku 1828 rozebrano i na jego miejsce zbudowano nowy, szerszy i dłuższy kościół z wykorzystaniem starych elementów (nowy kalwiński kościół jest pod ochroną zabytków). Malowany sufit drewniano-kasetonowy starego kościoła, pochodzący z roku 1734 zalicza się do unikatów w historii sztuki, można go zobaczyć w Egerze w Gotyckim Pałacu Muzeum Zamku imienia Dobó István (dowódca obrony Egeru podczas oblężenia tureckiego w roku

Wejście do starego pomieszczenia tloczenia wina

Fasada Domu Gospodarza

... i wewnątrz kuchni